

Verksamhetsberättelse för Svenska Rovdjursföreningen 2013.

Årsmöte

Årsmötet hölls på Nordens Ark i Bohuslän den 27 april. Ett 40-tal medlemmar deltog. Årsmötet fattade beslut om en stadgeändring som innebär att antalet ledamöter i styrelsen begränsas till högst nio, samt att styrelsesuppleanterna avskaffas. Stadgeändringen måste bekräftas av 2014 års årsmöte för att träda i kraft.

I samband med årsmötet berättade Nordens Arks projektledare Christer Larsson om djurparkernas roll i arbetet med att förstärka den svenska vargstammens genetiska status genom utsättning av valpar.

Styrelse

Fram till årsmötet bestod styrelsen av Roger Olsson (ordförande), Ylva Lindberg (vice ordförande), Wiltrud Daniels, Mats OG Eriksson, Robert Franzén och Krister Kristensson, med Asinja Holma och Jonatan Borling som suppleanter. Krister Kristensson avsåg sitt styrelseuppdrag i april. Jonatan Borling avsåg sitt uppdrag vid årsskiftet i samband med att han projektanställdes som regionsamordnare av föreningen.

Efter årsmötet bestod styrelsen av Roger Olsson (ordförande), Ylva Lindberg (vice ordförande), Mats OG Eriksson, Robert Franzén och Mattias Tronje, med Asinja Holma och Rolf Johansson som suppleanter. Rolf Johansson avsåg sitt uppdrag i november.

Styrelsen har under året hållit åtta sammanträden, varav ett tvådagarsmöte.

Kansli, administration och personal

Vid årets början var den kansliorganisation som styrelsen beslutade om under 2012 operativ och en ny ordinarie kanslichef tillträdde 1 januari 2013. Organisationen genomgick sedan ytterligare förändringar. Organisationssekreterarens tjänst togs bort. Kanslisten blev ansvarig för medlemsvärvning och insamling och en regionsamordnare på halvtid tillsattes.

Föreningens anställda personal motsvarade sammanlagt 5 hela tjänster: generalsekreterare 100 %, kanslichef 20 %, kommunikatör 80%, ansvarig för medlemsvärvning och insamling 75 %, regionsamordnare 50%, redaktör för Våra Rovdjur 50 %, ekonomiassistent 75 %, försäljning och distribution 50 %.

Under året har kansliet följt föreningens verksamhetsplan för 2013 och arbetat enligt nya strukturer för planering och uppföljning. Personalen redovisar och planerar insatser vid regelbundna möten, enligt ett arbetssätt som grundas på Lean-metoden. Kansliet har också utvecklat sin förmåga vad gäller utåtriktade aktiviteter. Detta märks särskilt på att kansliet responderar snabbare på händelser som kräver ett uttalande från föreningen, vilket i sin tur har bidragit till att föreningen syns mer i media. På den nya hemsidan finns nu också en nivå, Kommentarer, där föreningen kan uttala sina synpunkter om aktuella händelser i fall där det inte passar att skicka ett pressmeddelande eller skriva en debattartikel.

Ekonomi

Föreningens bokslut för 2013 redovisas separat. Årets underskott, 768 685 kronor, är stort, men likväl omkring 280 000 kronor mindre än budgeterat.

2011 beslutade styrelsen om en offensiv satsning på utveckling av den regionala verksamheten och ökad synlighet, vilket möjliggjordes av en betydande höjning av Naturvårdsverkets organisationsbidrag. Under 2012 och 2013 har bidraget åter sänkts. Trots detta har styrelsen valt att fortsätta satsningen, om än med vissa nerdragningar, vilket varit möjligt genom att utnyttja en del av föreningens ekonomiska reserver. Styrelsen har arbetat efter en treårsbudget för 2013-2015, som innebär att utgifter och intäkter ska vara i balans vid periodens slut, samtidigt som en rimlig del av föreningens kapital kvarstår som reserv. Strategin förutsätter fortsatt offensiva satsningar på ökad synlighet, kopplade till planmässiga aktiviteter för att öka föreningens intäkter. Som framgår av den ekonomiska redovisningen och avsnittet ”Medlemmar och insamlingsverksamhet” nedan har detta arbete börjat ge resultat, men föreningens ekonomiska situation är likväl ansträngd.

REGIONAL VERKSAMHET

Regionala aktiviteter, samordning och utveckling

Föreningen hade vid årets slut regionansvariga i Västernorrland, Gävleborg, Dalarna, Värmland, Örebro, Uppsala, Västmanland, Stockholm, Södermanland, Östergötland, Småland, Västra Götaland, Halland, Skåne och Blekinge. I regionerna Västra Götaland och Halland samt Skåne och Blekinge har samma person två regioner under sitt ansvar. Totalt är 14 personer engagerade som regionansvariga. En ny regionansvarig tillsattes i Uppsala och en arbetsgrupp skapades samtidigt i länet i samband med utförandet av ett seminarium.

Ett möte för alla regionansvariga och stängslingsansvariga anordnades i samband med årsmötet. Även styrelse och personal deltog.

Alla regioner med en regionansvarig – utom två – genomförde någon typ av aktivitet under 2013. Aktiviteterna har utlysts i kalendarier på föreningens webbplats, i det interna nyhetsbrevet, i medlemstidningen Våra Rovdjur och via mejl till medlemmarna.

Sammanlagt genomfördes 43 regionala aktiviteter under 2013. Exempel på aktiviteter är rovdjursspårningar, föreläsningar om hund och varg, rovdjursbevarande samt ”Vem äger viltet?”. Föreningen har genom regionerna deltagit i publika arrangemang som Vildmarksmässan, Landskapsdjurens Dag, Tranans Dag, Öppet hus på Kulturmagasinet, Nationalparkens Dag, Skånska Jakt- och Fiskemässan, Grönklitts Djurexpo, Westerndagen,

Falsterbo Bird Show, Bondens Dag, Skogens Dag och Kopparbergs marknad. I Skåne har regionen byggt ett kungsörnsbo. Regionen i Gävleborg har genom deltagande i två seminarier på De 5 Stora undersökt möjligheten att hjälpa fåbodbrukare vakta sina djur.

Många regioner har ordnat möten för medlemmarna. I Västra Götaland anordnades en större hösträff. Regionen i Västra Götaland hjälpte även till med att anordna årsmötet på Nordens Ark och hade också en regional vårträff samma dag.

Flera av de regionala aktiviteterna har uppmärksammats i media och föreningens regionansvariga har blivit intervjuade i dagspress, radio och TV, och varit aktiva genom att skriva debattartiklar och insändare.

Alla inrapporterade regionaktiviteter finns dokumenterade på kansliet och många har även redovisats i Våra Rovdjur.

Stängsling

Föreningen hjälper kostnadsfritt tamdjursägare, främst fårägare, att sätta upp rovdjursavvisande stängsel. Totalt utfördes 25 stängslingar på 14 gårdar under året. Några av stängslingsprojekten omfattade flera arbetsdagar – totalt arbetade ideella krafter i föreningen med stängsling under 42 dagar. Stängslingar gjordes i Dalarna, Skåne, Stockholm, Västmanland, Västra Götaland och Örebro. Den första stängslingen skedde den 4 maj och den sista gjordes den 20 oktober.

Föreningen hade vid årets slut stängslingsansvariga i tio regioner: Gävleborg, Dalarna, Värmland, Västmanland, Bergslagen, Västra Götaland, Östergötland, Södermanland, Roslagen (Riala), Uppsala, Skåne och Blekinge. I några fall har samma stängslingsansvarige mer än ett län som sitt arbetsområde. En ny stängslingsansvarig utsågs i Skåne och den nya stängslingsgruppen fick utrustning och släpkärra sponsrat av Länsstyrelsen. En stängsling genomfördes i Skåne under året.

Viltförvaltningsdelegationerna

Regionaliseringen av rovdjurförvaltningen fortsätter, vilket innebär att länsstyrelserna ges ökat ansvar. Det medför också, att de länsvisa viltförvaltningsdelegationerna (VFD) får allt större betydelse. I varje delegation har naturvårdsintresset en representant, som nomineras gemensamt av Svenska Rovdjursföreningen Naturskyddsföreningen och Sveriges Ornitologiska Förening.

Föreningen har delegater eller ersättare i elva av landets 21 delegationer.

Under året genomfördes två endagskurser för naturvårdens VFD-delegater: en i Alvesta för södra rovdjursförvaltningsområdet och en i Umeå för norra rovdjursförvaltningsområdet.

MEDLEMMAR OCH INSAMLINGSVERKSAMHET

Medlemmar

Vid verksamhetsårets utgång hade föreningen 4 425 medlemmar, varav 924

familjemedlemmar. Motsvarande siffror vid utgången av 2012 var 4 310, varav 961 familjemedlemmar.¹

Under våren genomfördes en kampanj för betalning av medlemsavgift per autogiro. Kampanjen gav 220 nya autogiromedlemmar, vilket är under det uppsatta målet om 360 medlemmar. Vid årets utgång hade vi 557 medlemmar som betalar medlemsavgift månadsvis.

Vid utskick av årsavisering bifogades autogiroblanketter med lyckat resultat. Dock påbörjas dessa autogiron under år 2014 och redovisas ej här. Autogirobetalningar är av yttersta vikt för föreningen då det ger oss möjlighet att bättre planera vår ekonomi och våra insatser.

Medlemsvärvningen under året nådde målet och antalet nya medlemmar var totalt 672, vilket översteg fjolårets resultat med omkring 250 medlemmar. Tyvärr valde samtidigt fler medlemmar än föregående år att inte förnya sitt medlemskap.

Ett erbjudande om rabatterat medlemskap gick ut till drygt 1 500 tidigare medlemmar och omkring 85 av dem kom tillbaka till föreningen. En rekryteringskampanj via vårt digitala nyhetsbrev genomfördes också, med ca 100 nya medlemmar som resultat. Möjlighet att betala medlemsavgift med kreditkort infördes.

Insamlingsverksamhet

Under vårens autogirokampanj tillfrågades medlemmar även om en månadsgåva. Detta ökade autogirogåvorna med ca 85 000 kr på årsbasis.

Vid årets utgång fanns omkring 30 000 personer på sändlistan för föreningens digitala nyhetsbrev. Årets mål att samla in minst 2 000 nya e-postadresser till sympatisörer uppnåddes därmed med råge. Alla sympatisörer på mail-listan har tillfrågats om både medlemskap och gåva. Ca 15 000 kr har inkommit som SMS-gåvor och ungefär lika mycket via kortbetalning.

Totalt har insamlingar och gåvor gett föreningen intäkter på ca 390 000 kronor under år 2013, om intäkterna från en SMS-kampanj i slutet av året inkluderas trots att de bokförs först 2014. Det är innebär att årets mål, 450 000 kronor, inte uppnåtts fullt ut, men styrelsen konstaterar samtidigt att årets siffror visar att den satsning på ökade insamlingsintäkter som inleddes under 2012 ger påtagliga och goda resultat, trots att den ännu befinner sig i ett uppbyggnadsskede. Innan verksamheten inleddes 2012 var föreningens intäkter genom gåvor normalt i storleksordningen 150 000 kronor per år. I insamlingsresultatet för 2012, 336 000 kronor, ingår en stor enskild gåva (ett arv om 100 000 kronor).

Under året har genomgång av medlemsregister skett för vidare bearbetning, t.ex. återrekrytering. Målet under 2013, och framledes, är att kansliet ska fortsätta inhämta kunskap för att i högre grad självständigt kunna genomföra kampanjer så effektivt som möjligt.

---

1 De medlemssiffror som angavs i den verksamhetsberättelse för 2012 som lades fram för årsmötet 2013 var felaktiga. Styrelsen anmälde detta för årsmötet, som beslöt att lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna efter att styrelsen korrigerat siffrorna. Styrelsen gjorde detta enligt protokoll 2013-02-16, punkt 6. Här anges de korrigerade medlemssiffrorna för 2012.

Webbshop

Postorderförsäljningen går numera under namnet Webbshop och på hemsidan har utseendet på sidorna snyggats till och några nya bilder lagts ut under året. En flik för ”fyndvaror” har lagts till på hemsidan. Marknadsföring har också i viss omfattning skett på föreningens Facebooksida.

Rutinerna kring kundregister och fakturor har kompletterats med löpande bokföring över försäljningsintäkter, som räknas samman månad för månad. Rutinerna och bokföringen i samband med leveranser av varor till regionansvariga och regionala aktiviteter har utvecklats, liksom för de fall då varor används som gåvor från föreningen. Likaså bokförs alla fraktkostnader som avser annat än postordervaror, till exempel tidningar och annat gratismaterial separat. Genom dessa förändringar har det blivit möjligt att bättre följa upp lönsamheten i försäljningsverksamheten.

T-shirts med SRF-unik design av Liv Klingenberg de Verdier har tagits fram och sålt bra. Försäljningen av Rovdjurskalendrarna gick mycket bra under december (och under januari 2014).

Försäljningsintäkterna uppgick till 110 000 kronor (brutto), vilket var i nivå med budget.

KOMMUNIKATION

Media

Föreningen hade god synlighet i media under 2013 och nämndes åtminstone ett tusental gånger, främst i regional press, radio och tv men även i rikstäckande medier. Det är en fördubbling jämfört med 2012. Junselevargen, licensjakten på varg och rovdjurspropositionen var de nyheter som rönt mest intresse hos medierna, vilket speglar en stor del av föreningens verksamhet under året. Vi är en aktör som det är självklart för medierna att kontakta och hänvisa till i rovdjursfrågor.

I april fick föreningen, som ensam avsändare, en debattartikel publicerad på SvD.se, under rubriken ”Släpp in vargen i renkötselområdet”. Flera debattartiklar, bland annat i samband med licensjakt på björn och lodjur, har publicerats i region- eller lokalpress. Även debattartiklar och insändare skrivna av medlemmar har spridits regionalt.

”Landsbygden och rovdjuren” var ett tema för året, se nedan. Ny fakta samlades in och en Sifo-undersökning genomfördes. Resultatet publicerades först i ett pressmeddelande och sedan i debattartikeln ”Myter, inte fakta, styr rovdjursfrågan” som fick en i stort sett heltäckande publicering i läns- och lokaltidningar. Uppgifterna har använts även i andra debattartiklar.

Landsbygden och rovdjuren

Det sprids en omfattande desinformation om att rovdjuren, främst vargen, gör det omöjligt för människor att leva och verka på landsbygden. För att kunna bemöta den mytbildningen tog kansliet fram en översikt med fakta om bland annat avflyttning och olika näringars utveckling på landsbygden. Översikten lade grunden till en kort och enkel faktasammanställning som skickades ut till föreningens regionala krafter.

Innan sommaren genomfördes också en Sifo-undersökning. Frågorna besvarades av människor boende på landsbygden och handlade om vad som påverkar deras vardag mest negativt, till exempel brist på kollektivtrafik och dålig social service. Endast ett fåtal upplevde förekomsten av rovdjur som ett problem.

Resultatet av Sifo-undersökningen spreds till medierna via ett pressmeddelande och ingick, tillsammans med fakta från översikten, i ett par debattartiklar.

Våra Rovdjur

Medlemstidningen Våra Rovdjur har under året planmässigt utkommit med fyra 32-sidiga nummer. Våra Rovdjur är föreningens viktigaste kommunikationskanal med medlemmarna. Den sprids också i stor utsträckning i samband med utåtriktade aktiviteter i regionerna.

Under året har en redaktionell satsning gjorts på material som anknyter till temat ”Landsbygden och rovdjuren”. Bland annat har tidningen publicerat artiklar om landsbygdsbor och tamdjursägare med positiv inställning till varg och andra rovdjur, om olika möjligheter att freda tamdjur från rovdjursangrepp och om rovdjurens positiva värden (bland annat för rovdjursturism).

Webben och sociala medier

En helt ny webbplats lanserades i början på året. Uttrycket är ljusare och mer särskiljande för föreningen än tidigare. Strukturen är tydlig, med nyheter och aktuella händelser för sig och föreningens ståndpunkter i form av debattartiklar, pressmeddelanden och kommentarer för sig. Där finns också en RSS-funktion där man kan läsa om rovdjur i medierna och en ingång till föreningens externa Facebooksida. Även en intern Facebooksida inrättades, se nedan under Intern kommunikation.

Under året har också sex externa nyhetsbrev med nyheter om rovdjur skickats till 30 000 mottagare.

Fototävlingen Vilda Blickar

Tillsammans med naturreseföretaget InsideNature genomförde föreningen en fototävling på temat Vilda Blickar. Tävlingen marknadsfördes av InsideNature och av föreningen via webben och det externa nyhetsbrevet. Drygt 200 bidrag med bilder på rovdjur skickades in. Finalbidragen, utsedda av en jury i ledning av den kände naturfotografen Magnus Elander, presenterades på Fotomässan i Älvsjö där också vinnande bidrag korades i en offentlig ceremoni. Bilder från tävlingen användes också i en rovdjurskalender som sålts via webbutiken.

Intern kommunikation

Ett internt forum för diskussioner skapades på Facebook i oktober. Stängslingsansvariga, regionansvariga, viltförvaltningsdelegater, styrelse och personal i Svenska Rovdjursföreningen har tillgång till forumet. Förutom diskussioner kring föreningen finns där även föreningsdokument och annat material.

Ett internt nyhetsbrev för aktiva medlemmar skickades ut per e-post varje månad. Nyhetsbrevet innehåller uppdateringar om vad som händer i föreningen.

ROVDJURSPOLITIK OCH VILTFÖRVALTNING

Prioriterade frågor

De viktigaste målen för föreningens arbete med sakfrågorna under året var att korrekta värden för gynnsam bevarandestatus för de stora rovdjuren skulle fastställas, samt att ingen licensjakt på varg skulle förekomma 2013 eller 2014.

Licensjakterna på varg 2013 och 2014 stoppades genom domstolsbeslut (inhibition) efter att Rovdjursföreningen i samarbete med WWF och Naturskyddsföreningen överklagat Naturvårdsverkets beslut om jakt. Licensjakten 2013, som enligt Naturvårdsverkets beslut skulle omfatta 16 vargar, avbröts 6 februari sedan tre vargar skjutits.

Föreningen har under året noggrant följt de processer som pågått inom förvaltningen med att ta fram referensvärden för gynnsam bevarandestatus för de stora rovdjuren. I arbetet med att påverka höstens rovdjurspolitiska beslut har ett huvudfokus varit att arbeta för en korrekt process för fastställande av gynnsam bevarandestatus.

I juni framförde SRF i ett brev till Naturvårdsverket synpunkter på ett förslag från några SLU-forskare, som menade att 270 vargar var tillräckligt för gynnsam bevarandestatus. Föreningen har senare analyserat forskarutspelet närmare och fördjupat kritiken mot det. SRF har även framfört synpunkter på hur processen med att ta fram referensvärden för de stora rovdjuren bör gå till, samt vad som enligt vår mening krävs för att vargen ska uppnå gynnsam bevarandestatus. Synpunkterna har framförts i remissvar på Vargkommitténs betänkande, i flera inlagor till EU-kommissionen samt till Förvaltningsrätten och Kammarrätten i samband med de överklagade ärenden föreningen driver, enskilt eller i samarbete med SNF och WWF. Under året har föreningens styrelse tagit fram ett dokument med riktlinjer för föreningens syn på gynnsam bevarandestatus.

Varken EU:s överträdelseärende mot Sverige rörande vargjakten eller domstolsprocesserna kring licensjakterna 2013 och 2014 var avslutade vid årets utgång. Utfallet av föreningens arbete med frågan om gynnsam bevarandestatus för de stora rovdjuren kan därför ännu inte bedömas.

Vargförvaltning och vargpolitik

Vargkommittén

Föreningens generalsekreterare representerade föreningen i regeringens kommitté för en hållbar vargpolitik (Vargkommittén), som tillsattes 2012 och fortsatte sitt arbete fram till och med augusti 2013. Kommittén leddes av landshövdingen i Uppsala län, Peter Egardt. Såväl naturvårdens organisationer, som jägarorganisationer och tamdjurnäringar var företrädare i kommittén. Under senare delen av hösten 2012 fokuserades på att försöka hitta samförståndslösningar mellan kommitténs delegater i en rad frågor av mindre kontroversiell natur i en gemensam åsiktsförklaring, som överlämnades till regeringen strax efter årsskiftet. Genom hårt arbete från SRF och de andra naturvårdsorganisationerna i kommittén kom dokumentet att innehålla en skrivning om att en långsiktigt hållbar vargförvaltning förutsätter

vetenskapligt grundade nivåer för gynnsam bevarandestatus. Detta visade sig vara av stort värde i det fortsatta arbetet med vargfrågan under året, och sannolikt även framgent.

Under våren 2013 påbörjade kommittén arbetet med att skriva betänkandetexter, på vilka SRF lämnade utförliga synpunkter under arbetets gång. Kommitténs överlämnade sitt betänkande ”Åtgärder för samexistens mellan människa och varg” (SOU 2013:60) till regeringen i augusti 2013. Den 30 augusti SRF framförde SRF synpunkter på Vargkommitténs betänkande vid en remisshearing. Föreningen lämnade också ett skriftligt remissyttrande.

Tankar kring en alternativ vargpolitik

Styrelsen diskuterade i februari hur föreningens positioner i vargfrågan ska utvecklas och förtydligas, mot bakgrund av behovet att minska polariseringen och redovisa politiskt realistiska förslag i arbetet med påverkan inför ett rovdjurspolitiskt beslut senare under året, samt i vargkommitténs arbete. På uppdrag av styrelsen tog Mats Eriksson under våren fram ett dokument som klargör föreningens ståndpunkter och som ska vara vägledande i debatt och diskussioner. Utkast kommunicerades inom styrelsen och med generalsekreteraren samt diskuterades vid ett seminarium, den 3 april, dit ett urval föreningsmedlemmar med expertkunskap eller som varit tongivande i rovdjursfrågan inbjudits.

Styrelsen tog beslutet om dokumentet, ”Tankar om en alternativ vargpolitik”, den 17 april. Det redovisades och diskuterades i samband med årsmötet den 27 april samt vid ett möte med bland annat regionansvariga i landets mellersta delar, den 30 juli. Dokumentet presenterades också i Våra Rovdjur och gjordes i sin helhet tillgängligt på föreningens hemsida.

Föreningens vargpolitiska arbete ska utgå från två övergripande mål: (1) Att vargen ska tillåtas att återetablera sig i sitt forna utbredningsområde och att den ska finnas i en långsiktigt livskraftig stam, och (2) att detta innebär att rovdjurspolitiken ska syfta till att arten uppnår gynnsam bevarandestatus i den mening som avses i EU:s art- och habitatdirektiv.

Därefter utvecklar dokumentet föreningens positioner i sex punkter:

- Referensvärden för gynnsam bevarandestatus med avseende på populationsstorlek och utbredningsområde skall fastställas enligt EU:s riktlinjer och ska således vara en rent vetenskaplig process.
- Hur förvaltningen av varg bör styras upp under tillväxtfasen. Bland annat tydliggörs att jakt innan vargen har uppnått gynnsam bevarandestatus bör vägledas av skadebilden och andra verkliga problem.
- Inventeringar, forskning och konsekvensanalyser.
- Att förvaltningen ska prioritera de två viktigaste problemen, illegal jakt och genetisk isolering.
- Varg i renkötselområdet.
- Samordnad förvaltning mellan Sverige, Finland och Norge.

Ny rovdjurspolitik

Den 12 september överlämnade regeringen sin proposition ”En hållbar rovdjurspolitik” (Prop. 2012/13:191) till riksdagen. Föreningen tvingade konstatera att regeringen helt nonchalerat miljöorganisationernas krav vad gällde den centrala frågan om gynnsam bevarandestatus för rovdjuren, och istället utan saklig grund föreslagit låga miniminivåer för rovdjuren.

Samma dag som propositionen presenterades av miljöminister Lena Ek deltog föreningens generalsekreterare i ett direktsänt inslag i Aftonbladets TV-redaktion och kritiserade förslagen.

Redan i mitten av september framförde SRF, tillsammans med Naturskyddsföreningen och WWF, sina allvarligaste invändningar mot den föreslagna politiken i ett brev till ledamöterna i riksdagens miljö- och jordbruksutskott. SRF skickade därutöver brev till utskottets ledamöter för att påtala de rättsliga aspekterna på regeringens proposition som Förvaltningsrätten i Stockholm lyft fram: regeringen förslog att skydds jakt och licensjakt inte längre ska kunna överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna, vilket är en allvarlig inskränkning i miljöorganisationernas nyvunna talerätt. Vidare påtalade SRF att antalet lodjur i Sverige vid EU-inträdet 1995 var långt större (sannolikt tre gånger större) än den siffra som uppges i propositionen (700) som regeringen hävdar. Detta har stor betydelse, eftersom det antal djur som fanns vid EU-inträdet enligt art- och habitatdirektivet inte får underskridas.

Under hösten arbetade SRF intensivt med att på olika sätt framföra föreningens synpunkter på regeringens förslag både skriftligen och muntligen, framförallt till ledamöterna i Miljö- och jordbruksutskottet. Vi träffade hela eller delar av utskottet vid två tillfällen, samt ledamöter för Folkpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet och hade skriftlig kontakt med Vänsterpartiet. SRF tog initiativ till en särskild uppvaktning av utskottet tillsammans med SNF och WWF i november, där organisationerna framförde sina förslag inför riksdagsbeslutet. För övrigt har SRF kritiserat propositionen i pressmeddelanden, debattartiklar, kommentarer på hemsidan och i artiklar i föreningens tidning Våra Rovdjur.

I december antog riksdagen regeringens proposition, med stöd av allianspartierna och Sverigedemokraterna. Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna röstade emot och gick på den centrala punkten om hur värden för gynnsam bevarandestatus ska fastställas på SRF:s linje. Socialdemokraternas inställning på den punkten var inledningsvis långtifrån självklart och dialogen med SRF och de andra naturvårdsorganisationerna hade sannolikt stor betydelse för partiets ställningstagande.

Talerätt i jaktbeslut

Svenska miljöorganisationer har inte haft talerätt, det vill säga varit behöriga att överklaga, i jaktbeslut till svensk domstol. Detta var den direkta anledningen till att SRF tillsammans med Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden WWF och Djurskyddet Sverige såg sig nödsakade att klaga på licensjakten 2010 till EU-kommissionen.

Rättsläget ändrades dock oväntat i januari 2013 då Förvaltningsrätten i Stockholm beviljade SRF talerätt när föreningen överklagade Naturvårdsverkets första beslut om skydds jakt på Junseletiken och hennes partner. Detta föregicks av att SNF under 2012 överklagat och drivit ett ärende med skydds jakt på den så kallade Kynnavargen ända till Högsta

Förvaltningsdomstolen (HFD), i syfte att få talerätsfrågan prövad av högsta instans. I juni 2012 återremitterade HFD målet till Kammarrätten och uppmanade rätten att pröva skyddsjaksärendet, vilket Kammarrätten ännu inte hade gjort i januari 2013. I överklagan om Junselevargarna hänvisade dock SRF till HFDs beslut och Förvaltningsrätten i Stockholm beviljade då både Rovdjursföreningen och Naturskyddsföreningen (som också överklagade beslutet) talerätt.

Att miljöorganisationernas talerätt i jaktbeslut därmed bekräftats av domstol är ett mycket viktigt genombrott, av stor betydelse för föreningens fortsatta arbete med att få svenska myndigheter att tillämpa framför allt EU:s art- och habitatdirektiv på ett korrekt sätt. Utan detta genombrott hade det inte varit möjligt att få till stånd rättsliga prövningar av licensjakterna på varg 2013 och 2014.

Under hösten uppmärksammade SRF EU-kommissionen på att regeringen i sin rovdjurspolitiska proposition föreslagit inskränkningar i miljöorganisationernas nyvunna talerätt, genom att mer eller mindre utan förbehåll delegera alla jaktbeslut till länsstyrelserna. Enligt jaktförordningen 58§ får länsstyrelsernas beslut om jakt endast överklagas till Naturvårdsverket, och verkets beslut får inte överklagas vidare till domstol. Om regeringens förslag genomförs kommer således jaktbeslut bara att kunna prövas av naturvårdsverket, inte i förvaltningsdomstol. I ett så kallat pilotärende till regeringen i december 2013 påtalar Kommissionen att en sådan ordning inte är förenlig med kraven i EU-lagstiftningen om tillgång till rättslig prövning för fattade beslut. Ett pilotärende är ett förstadium till ett överträdelseärende.

Överklagan av skyddsjakt på Junseletiken och hennes partner

I januari överklagade SRF Naturvårdsverkets beslut om skyddsjakt på den så kallade Junseletiken och hennes partner till Förvaltningsrätten i Stockholm. Överklagan ledde till inhibition (omedelbart stopp) av jakten och en efterföljande rättslig prövning med omfattande skriftväxling. Förvaltningsrätten underkände i sin dom i februari. Naturvårdsverkets beslut om skyddsjakt på vargarna. Hannen hade redan skjutits första jakt dagen, men tiken överlevde.

I slutet av februari fattade Naturvårdsverket ett nytt beslut om skyddsjakt på tiken. SRF överklagade omgående även detta beslut. Förvaltningsrätten beslutade om omedelbar inhibition av jaktbeslutet och en ny rättslig prövning med omfattande skriftväxling tog vid. Den 30 april hölls en muntlig domstolsförhandling i ärendet och i maj föll domen, där Förvaltningsrätten ånyo underkände Naturvårdsverkets beslut om skyddsjakt.

Den 14 juni överklagade Naturvårdsverket Förvaltningsrättens andra dom i det senaste Junselemålet till Kammarrätten. Under hösten lämnade SRF ytterligare inlagor i ärendet, nu till Kammarrätten. Kammarrätten hade vid årets utgång ännu inte avkunnat sin dom.

I samband med Naturvårdsverkets första beslut om skyddsjakt på Junselevargarna lade SRF ut ett upprop på föreningens hemsida, med en uppmaning att skriva till Naturvårdsverkets generaldirektör Maria Ågren och protestera mot jakten. Omkring 9 600 brev skickades som ett resultat av uppropet.

Överklagan av licensjakt på varg 2013

Tillsammans med Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden WWF överklagade SRF i januari Naturvårdsverkets beslut om selektiv och riktad jakt efter 16 vargar till Förvaltningsrätten i Stockholm. Föreningarnas yrkande om inhibition avsågs av Förvaltningsrätten, men efter att vi överklagat vidare till Kammarrätten beslutade denna om inhibition av jaktbeslutet den 6 februari, då tre vargar hade skjutits. Därefter följde en rättslig prövning i Förvaltningsrätten med omfattande skriftväxling tills dess att Förvaltningsrättens dom föll i början av maj, i vilken rätten underkände Naturvårdsverkets beslut om licensjakt.

Den 20 maj överklagade Naturvårdsverket domen till Kammarrätten. Kammarrätten hade vid årets utgång ännu inte avkunnat sin dom.

Klagomål till EU-kommissionen rörande vargjakt 2010 och 2011

I januari 2011 inledde EU-kommissionen ett överträdelseärende mot Sverige på grund av den anmälan av licensjakt på varg som Rovdjursföreningen gjorde i mars 2010 tillsammans med Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden WWF och Djurskyddet Sverige. Som en direkt följd av EU-anmälan ställdes licensjakt på varg in under 2012. I januari 2013 beslutades dock om en ny licensjakt, denna gång kallad ”selektiv och riktad jakt”, vilken för första gången överklagades till en svensk domstol (se ovan).

Eftersom kommissionen och Sverige, trots all kommunikation och alla beslut som fattats om vargförvaltningen, inte lyckades komma överens om hur den svenska vargförvaltningen ska hanteras skedde inget avslut av ärendet under 2013.

Utvecklingen av den svenska vargpolitiken och förvaltningen, inte minst genom den rovdjurspolitiska propositionen och riksdagsbeslutet under hösten, har föranlett Rovdjursföreningen att fortsatt lägga ner ett omfattande arbete på att förse kommissionen med faktaunderlag och analyser. Föreningen har också, tillsammans med de andra organisationerna, träffat kommissionen vid ett par tillfällen under året.

Övrigt rovdjurspolitiskt arbete

Björn

I föreningens yttrande över Naturvårdsverkets förslag till nationella förvaltningsplaner för björn påtalade föreningen den stora diskrepansen mellan den tidigare målsättningen på 1000 björnar och det faktiska antal björnar som fanns i landet 2008 (3200), samt redovisade synpunkter på vad som krävs för att björnstammen ska ha gynnsam bevarandestatus. Vi anser att den stam som fanns 2008 har gynnsam bevarandestatus om den genetiska kontakten med Finland är tillräcklig, samt att den svenska målsättningen för björnförvaltningen bör sättas i paritet med det.

Under våren arbetade en intern referensgrupp tillsammans med generalsekreteraren för att kolla upp såväl björnjakten som de regionala mål som finns för björn. Arbetet resulterade i en debattartikel på temat ”Björnstammen skjuts ner i det tysta”, som publicerades i flera regionala tidningar, bland annat Västerbottenskuriren, Gefle Dagblad, Dalarnas Tidningar och Östersundsposten. Budskapet var att den omfattande och ökande jakten på björn inte rimmar med riksdagens (dåvarande) mål om att björnstammen inte ska minska, att de regionala målen

inte når upp till det antal björnar som finns, samt att ingen förvaltande myndighet tar något nationellt ansvar för björnstammen.

Lodjur

En rapport om lodjur ("Lodjur - biologi, politik, förvaltning") färdigställdes och trycktes under året. Den spreds internt under årsmötet och lades ut på föreningens hemsida.

Den 2 mars ordnades offentliga arrangemang på sex orter runt om i landet där föreningens representanter pratade med människor de mötte för att lyfta frågan om lodjursjakten. För lodjursdagen hade ett flygblad med temat "Varför skjuter man lodjur?" samt en banderoll tagits fram. Lodjurets situation belystes även i en debattartikel.

I samband med lodjurets dag och lodjursjaktens inledning syntes SRF i media på flera håll i landet. En debattartikel, underskriven av regionala företrädare för föreningen, publicerades i regional press, bland annat i Nya Wermlands-Tidningen och Västmanlands Läns Tidning. Föreningens regionansvarige i Västmanland, Olov Trostén, uttalade sig i regional TV. I ett uttalande på föreningens hemsida kommenterade föreningen kritiskt utfallet av årets lojakt.

SRF har i riksdagen och till EU-kommissionen framfört att såväl riksdagsbeslutet om referensnivå för lodjuret (700-1 000 djur) liksom det referensvärde som Naturvårdsverket rapporterat till EU-kommissionen (870 djur) underskrider det antal lodjur som fanns i landet vid Sveriges EU-inträde 1995. Detta är oförenligt med EU:s art- och habitatdirektiv. I samband med riksdagsbehandlingen av rovdjurspropositionen under hösten debatterade föreningens generalsekreterare denna fråga med Jägareförbundet i P1:s Studio Ett.

Remissvar och skrivelser

Föreningens lämnade den 4 januari ett yttrande över Naturvårdsverkets förslag till nationella förvaltningsplaner för björn, järv, lodjur och kungsörn.

Föreningen lämnade den 6 maj ett yttrande till Landsbyggsdepartementet över ett förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen

Svenska Rovdjursföreningen lämnade den 12 april ett yttrande över utkast till Naturvårdsverkets föreskrifter om typgodkännande av fångstredskap.

Föreningens lämnade den 2 september ett remissvar till regeringen på Vargkommitténs betänkande "Åtgärder för samexistens mellan människa och varg", SOU 2013:60.

I en skrivelse den 28 juni framförde SRF synpunkter till Naturvårdsverket på förfarandet med att fastställa referensvärden för gynnsam bevarandestatus för varg.

Övrigt

Föreningen var som vanligt medfinansierad till det årliga Vargsymposiet i Vålådalen, och flera representanter deltog också i symposiet.

På Vildmarksmässan i Älvsjö i mars, där föreningen hade en monter, höll representanter för SRF föredrag vid tre tillfällen.

Mats Ericson deltog den 24 september för föreningens räkning i ett första samrådsmöte med anledning av regeringens uppdrag till Naturvårdsverket att ta fram förslag till en strategi för miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö. Frågeställningarna och diskussionerna handlade dock mest om markskador, samebyarnas terrängkörningsplaner, gruvindustri, klimatförändring, vindkraft, mineralindustri och turism, och inte alls om rovdjur, varför det synes angeläget att föra in även rovdjursfrågorna i diskussionerna.

På ett seminarium om varg ("Varg till varje pris"), arrangerat av Ljungskilekretsen av Svenska Jägareförbundet på Ljungskile Folkhögskola i oktober, deltog Mats O G Eriksson i en paneldebatt för SRF:s räkning. Övriga deltagare var representanter från LRF, Grimsö forskningsstation/SLU samt Svenska Jägareförbundet.

Skandulv anordnar varje år ett seminarium om varg, där såväl forskningen som förvaltningen och myndigheter deltar, liksom ett antal intresseorganisationer. Ann Dahlerus deltog för föreningens räkning i seminariet. Flera olika aspekter på vargfrågan behandlades, bland annat inventeringarna, genetisk populationsstatus, varg och älg, attityder till varg i Sverige och Norge, samt juridikens och juristernas roll i beslutsfattandet i vargfrågan. Dessutom presenterades ett nytt forskningsprojekt, "Claws and laws", som rör såväl juridiska som biologiska aspekter på gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket informerade om flyttning av vargar/valpar och Miljödepartementet gav en rapport om läget från regeringens horisont.

Föreningens generalsekreterare deltog i december vid det andra seminariet/dialogmötet i Bryssel för sakägare och intressenter angående EU-kommissionens arbete med bevarandet av de stora rovdjuren inom EU. Mötet samlade över 100 deltagare från hela EU. Pia Botchella från EU-kommissionen ledde mötet och lyssnade på vad intressenterna hade att anföra, men betonade att art- och habitatdirektivet står fast och att rovdjursförvaltningen ska ske inom ramarna för detta.

I december anordnade stiftelsen "Sveriges Vildnad" (inrättad på initiativ av Svenska Jägareförbundet) ett seminarium kallat "En ny svensk rovdjursförvaltning" i Stockholm. Miljöminister Lena Ek inledde med ett anförande om den nya svenska rovdjurspolitiken som skulle ha klubbats av riksdagen dagen innan, men som antogs först några dagar senare. Tre representanter för SRF deltog i seminariet och ställde kritiska frågor till miljöministern om den föreslagna rovdjurspolitiken.

I december deltog Anders Ekholm för SRF:s räkning i ett symposium om björn med "Senaste nytt från Skandinaviska Björnforskningen" som ägde rum på Rovdjurscentrum Grönklitt i Orsa. Seminariet var ett samarrangemang mellan Skandinaviska Björnprojektet, Länsstyrelsen i Dalarna och Rovdjurscentrum Grönklitt.

Robert Franzén har varit föreningens representant i Naturvårdsverkets nationella rovdjursråd.

Stockholm 15 mars 2014

Styrelsen